

קונטרס

בין הזמנים

יורה דרך קל ונעים לבחורי חמד כדת מה לעשות ואיך להתנהג ב'בין הזמנים' ימי ניסן וימי תשרי, שנסגרות אז הישיבות, ויחזק ויאמץ על שמירת הזמן והתמדת התורה ותקון המדות ולהרבות במצוות מעשיות.

בנוי ומיסד על-פי דברי

רבנו הקדוש והנורא, אור הגנוז והצפון

בוצינא קדישא עלאה, אדוננו, מורנו ורבנו

רבי נחמן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ועל-פי דברי תלמידו, מורנו הגאון

הקדוש, אור נפלא, אשר כל רז לא אניס ליה

רבי נתן מברסלב, זכותו יגן עלינו

ומשלב בפסוקי תורה, נביאים, כתובים ומאמרי חכמינו הקדושים מגמרא ומדרשים וזהר הקדוש

הובא לדפוס על-ידי

חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובב"א

מוֹהֲרָא"ש נ"י אָמַר: אֵין דְּבַר כְּזֶה
'בֵּין הַזְּמַנִּים', כִּי חַיֵּב אָדָם לְלַמֵּד
תּוֹרָה כָּל יְמֵי חַיָּיו, אֲפֹלוּ בַּיּוֹם
הָאַחֲרוֹן שֶׁלּוֹ חַיֵּב לְלַמֵּד תּוֹרָה, וְלִכֵּן
אֵין מִשְׁגַּח כְּזֶה 'בֵּין הַזְּמַנִּים', רַק פַּעַם
אַחַת יֵשׁ 'בֵּין הַזְּמַנִּים' — בֵּין מִיתָה
לְקַבּוּרָה, אֲבָל סֶתֶם כֶּן אָסוּר לְבַטֵּל
אֶת הַזְּמַן הַיָּקָר שֶׁלּוֹ בְּהֶבֶל וָרִיק.

(אמרי-מוהרא"ש חלק ב' תתקפד)

קונטרס

בין הזמנים

א.

אהובי, בני היקר, אצל יראי השם אין משג
כזה של "בין הזמנים", הקדוש-ברוך-הוא ברא
את כל העולמות כלם בשביל האדם כזה העולם,
שיקים את מצוותיו יתברך וילמד את תורתו
הקדושה, ועל-ידי-זה הוא משפיע שפע לכל
העולמות, ועל-כן אין משג כזה לבטל את הזמן,
כי כל יום ויום שברא הקדוש-ברוך-הוא, הוא
ברא את זה בשביל תכלית מסוימת, אשר נעלמת
לגמרי מעיני כל חי, והוא ברא אותו בשבילנו,
שאנחנו חיים וקיימים עכשו כזה העולם, ועל-כן
עלינו לעשות את רצונו יתברך ולקיים את מצוותיו
יתברך, וללמד את תורתו הקדושה שהיא חכמתו
יתברך בכל יום; ועל-כן המשג של "בין הזמנים"

לא נגרס אצל יראי השם יתברך כלל, "בין הזמנים" יש רק פעם אחת בחיים — בין המיתה לבין הקבורה, כשאדם מת מורידים אותו מהמטה, ושמים אותו על הרצפה, עד שבאים אנשי החברה קדישא, ומטפלים בו ומטהרים אותו וטובלים אותו ומלבישים אותו תכריכין, ואחר-כך עושים את הלונה ומספידים אותו ומוליכים אותו אל בית הקברות וקוברים אותו, והוא נשאר שמה לבד, ועל-כן המשג של "בין הזמנים" הוא רק בין המיתה לבין הקבורה, הזמן הזה נקרא "בין הזמנים", ומוכא מהאריז"ל, שצריכין להזדרז מאד מאד בין המיתה לבין הקבורה לא להשהות סדר הלונה, כי אז החיצונים רוצים להתאחז במת, ובשביל זה גם ב"בין הזמנים" הזה בין מיתה לקבורה צריכין להזדרז מאד מאד שלא יתאחזו בו הקלפות והסטרא אחרא. הרי לפניך, אהובי, בני, שגם מת ונפטר צריכין להזדרז עמו מאד מאד בין המיתה לבין הקבורה לא לשהות הרבה זמן, על-כן אין דבר כזה "בין הזמנים", כי באמת הזמן יקר מאד מאד, כי הכל יכולים לקנות, אבל לא את הזמן, אדם יכול לאבד את הכסף שלו, אבל יכול לקבלו

בבחזרה, לא כן הזמן, כי ברגע שנאבד מהאדם הזמן, הוא אף פעם לא יקבל את זה בחזרה, ולכן צריכין לשמר מאד מאד על הזמן, ובפרט בחור צעיר צריך לשמר מאד מאד על הזמן, כי יש יצר הרע לבחור צעיר לבטל את הזמן, ועל-ידי בטול זמן באים כל העברות שבעולם וכל השגיונות והשטיות נעשים רק מבטול הזמן, כמו שאמרו חכמינו הקדושים (כתבות נט): הבטלה מביאה לידי זמה, הבטלה מביאה לידי שעמום, שהיא שגעון שאדם משתגע כשאינו יודע מה לעשות עם זמנו היקר; ולכן אהובי, בני היקר, תדע שחבל על הזמן, ובפרט עכשו אשר נקרא בעולם הישיבות "בין הזמנים", עליך לדעת שאצל יראי השם יתברך לא נלמד דבר כזה של "בין הזמנים", אדרבה בזמנים אלו צריכין להתעורר יותר ויותר, כי רבנו ז"ל אמר (לקוטי-מוהר"ן, חלק א', סימן מט): ימי ניסן וימי תשרי הם ימי תשובה, ימי ניסן הם ימי תשובה של אהבה, וימי תשרי הם ימי תשובה מיראה, ועל-כן ביותר צריכין לשמר על הזמן היקר, בשני חדשים אלו, שהם ימי ניסן וימי תשרי, ותוציא מהראש שלך, שיש דבר כזה של "בין הזמנים", ואם תשמר מאד

מאד על הזמן היקר שלך בימים אלו, אז תצליח
מאד מאד.

ב.

תפלה בצבור

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, שימים אלו
הננקראים בעולם הישיבות "בין הזמנים", צריכין
להזהר בהם ביותר להתפלל במנין, כי צריכין
להזהר כל השנה להתפלל בצבור, כמו שאמרו
חכמינו הקדושים (ברכות ח.): אימתי הוא עת
רצון? בשעה שהצבור מתפללין; כי אז
כשמתפללין ביחד עם הצבור, התפלה עולה
ובוקעת כל הרקיעים, ועונין "אמן יהא שמיה
רבא", ו"ברכו" וקדשה, וחכמינו הקדושים
הפליגו מאד מאד במעלת אמירת 'אמנים', עד
שאמרו (שבת קיט:): כל העונה אמן בכל כחו,
פותחים לו שערי גן-עדן, וכן אמרו (דברים רבה
פרשה ז, סימן א'): כל מי שעונה אמן בעולם הזה,
זוכה לענות אמן לעתיד לבא, ואמרו (שבת קיט:):
כל העונה 'אמן יהא שמיה רבא' בכל כחו, אפלו
נגזר עליו גזר דין של שבעים שנים קורעים לו

גִּזְרֵי דִּינוֹ, הָרִי לָךְ שִׁיקָר מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל תְּפִלָּה
 בְּצַבּוּר, וּבְכַרְט בְּיָמִים אֱלוֹ — יָמֵי נִסָּן וַיָּמֵי
 תְּשׁוּבָה, שָׂאז הַשָּׁמַיִם פְּתוּחִים בְּיוֹתֵר מִכָּל הַשָּׁנָה,
 לָכֵן רְאֵה לְהִזְהַר מְאֹד מְאֹד לְהִתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם
 בְּצַבּוּר דִּיקָא. וְאָמְרוּ (מִדְרָשׁ אֵיכָה, פָּרָשָׁה ג', סִימָן ג'):
 כָּל הַמִּתְפַּלֵּל עִם הַצַּבּוּר לְמָה הוּא דוֹמֵה? לְבָנֵי-
 אָדָם שֶׁעָשׂוּ עֲטָרָה לְמֶלֶךְ, בָּא עָנִי אֶחָד וְנָתַן חֶלְקוֹ
 בְּתוֹכוֹ, מָה הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר? בְּשִׁבִיל זֶה הָעָנִי אָנִי
 מְקַבְּלָהּ, מִיָּד הַמֶּלֶךְ מְקַבְּלוּ וְכוּ', לֹא-כֵן כְּשֶׁאִין
 מִתְפַּלֵּל עִם הַצַּבּוּר מִתְחִילִין לְחַטֹּט אַחַר מַעֲשָׂיו
 וְכוּ', עֵינַי שָׁם; וְזֶה יְסוּד גְּדוֹל לְבַחֲוֹר צָעִיר בְּיָמִים
 אֱלוֹ, שֶׁנִּקְרָאִים בְּעוֹלָם הַיְשִׁיבוֹת "בֵּין הַזְּמָנִים",
 לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכָל מִיָּנֵי אֶפְנָיִם שֶׁבְּעוֹלָם לְקוּם מִקְדָּם
 וּלְלַכֵּת לְבֵית-הַכְּנֶסֶת וּלְהִתְפַּלֵּל בְּמִנְיַן דִּיקָא, לֹא
 כְּאֲשֶׁר נוֹהֲגִים עַצְלִים, שֶׁחוֹשְׁבִים שִׁימִים אֱלוֹ הֵם
 יָמֵי חֲפָשָׁה, כִּי כָּבֵר אָמַרְתִּי לָךְ, שִׁימֵי חֲפָשָׁה הֵם
 רַק אַחַר הַמִּיתָה, וְכִמוֹ שֶׁאָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים
 (שֶׁבֶת קֵנָא): כִּיִּן שְׁמַת אָדָם, נַעֲשֶׂה חֲפָשִׁי מִן
 הַמְצוּוֹת; וְעַל-כֵּן אִין מַשְׁגַּ כְּזֶה שֶׁל יָמֵי חֲפָשָׁה,
 וּבְכַרְט בְּשָׁנֵי הַחֲדָשִׁים הַקְּדוֹשִׁים הָאֵלוֹ — יָמֵי
 נִסָּן וַיָּמֵי תְּשׁוּבָה, שֶׁהֵם יָמֵי תְּשׁוּבָה, יָמֵי נִסָּן הֵם
 יָמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁל אֲהָבָה, שֶׁאֲנַחְנוּ מֵרָאִים אֶת עֲצָמֵנוּ

שְׁאַנְחֵנוּ אוֹהֲבִים אֶת הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וּמַנְקִים
אֶת הַבַּיִת בַּחֹרֵין וּבַסְּדָקִין מְכַל מִיַּי חֶמֶץ,
וּמְכִינִים אֶת עֲצָמֵנוּ לְאָכֹל מִצָּה, שְׁזֵה מְרִמּוֹ שְׁאָדָם
יַחֲפֹשׂ בַּחֹרֵין וּבַסְּדָקִין בְּלִבּוֹ וּבְאִיבָרָיו לְבַעַר
וּלְסַלֵּק אֶת הַיֵּצֵר הָרַע שֶׁנִּכְנַס בּוֹ, וְהוּא מוֹכֵן לְאָכֹל
מִצָּה, שֶׁהֵם מַחִין קְדוֹשִׁים, מַחִין עֲלָאִין, כִּי אֲכִילַת
מִצָּה הוּא מְאָכֹל שֶׁל אֱמוּנָה, שֶׁהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
צָוָנוּ לְאָכֹל מִצָּה, וְעַל-כֵּן בְּאֲכִילַת מִצָּה אֲנַחְנוּ
מִמְשִׁיכִים עַל עֲצָמֵנוּ אֶת הָאֱמוּנָה הַקְּדוֹשָׁה בּוֹ
יִתְבָּרֵךְ, וְעַל-כֵּן יָמֵי נִיסָן נִקְרָאִים יָמֵים שֶׁל תְּשׁוּבָה
מֵאֲהָבָה, שְׁאַנְחֵנוּ עוֹשִׂים אֶת זֶה מְרַב אֲהָבָה
לְהַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְלֹא מִחַמַּת עַל, וְכֵן יָמֵי תְּשׁוּבָה
נִקְרָאִים יָמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁל יְרָאָה, כִּי אִזּוֹ בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה
נִפְתָּח סֵפֶר הַזְּכוּרֹנוֹת, וְרוֹאִים וּמְסַתְּפְלִין
וּמִתְבוֹנְנִין בָּהֶם מָה אָדָם עָשָׂה כָּל הַשָּׁנָה, וְדָנִין
אוֹתוֹ לְחַיִּים אוֹ לְמָוֹת, וְעַל-כֵּן אִזּוֹ הָאָדָם מְאֹד
מִתְיָרָא וּמִתְפַּחַד בְּאֵיזָה דִּין יְדוּנָה אוֹתוֹ, אִם לְחַיִּים
אִם לְמָוֹת, אִם לְחֲנִיקָה אִם לְשִׁרְפָה, אִם לְהִרְיָגָה
אִם לְסְקִילָה, וְלָכֵן הֵם יָמֵי תְּשׁוּבָה שֶׁל יְרָאָה, כִּי
הַסְּפָרִים סְפָרֵי חַיִּים וְסְפָרֵי מֵתִים פְּתוּחִים אִזּוֹ
לְפָנָיו, וְכֵן אִזּוֹ דָּנִים אֶת הָאָדָם מַה יְהִיָּה אִתּוֹ בַּשָּׁנָה
הַבָּאָה, וְעַל-כֵּן הַיָּמִים הָאֵלֶּה נִקְרָאִים יָמֵי יְרָאָה —

תשובה מיראה, ולכן בשני חדשים אלו ימי ניסן וימי תשרי, הנקראים בעולם הישיבות "בין הזמנים" צריכין להזהר יותר ויותר להתפלל בצבור דיקא, שאז הוא עת רצון גדול בשמים, והקדוש-ברוך-הוא מקבל את תשובתו.

ג.

להיות מסדר

אהובי, בני היקר, אף שכל השנה היתה לך סדר מסדר, עם כל זאת בשני חדשים אלו הנקראים בעולם הישיבות "בין הזמנים" בדרך כלל בחור צעיר מתפרק מהסדר, ואין לו סדר, הוא קם מתי שרוצה, והולך להיכן שרוצה, ומסתובב עם מי שהוא רוצה, ואינו תופס שכל יום ויום הוא יום, והיום הנה אף פעם כבר לא יחזור אליו, והוא חושב שהיום הנה אינו יום, ובאמת זה לא נכון, כל יום ויום יכולים להצליח בו מאוד מאוד אם רק ידע איך לנצל את היום הנה, אבל כדי להצליח צריכים סדר, כי מי שמסדר בכל עניניו הוא הכי מצלח, ורואים שכל הכשלונות של האדם הם רק מחמת שאין לו סדר,

והוא כדגמת שבוערת אש ורוצים להציל
 החפצים, אזי כל אחד רץ ומביא משהוא אחר,
 ובמקום להוציא ולהציל את הזהב והכסף, אזי
 מרב בהלה זה מוציא מטאטא וזה מוציא דלי,
 ואת הכסף והזהב משאירים בפנים, ובין כך
 נשרף. אותו דבר כשאין לאדם סדר, אזי הוא
 מבזבז את זמנו בשטיות, ומציל רק מטאטא או
 דלי, אבל הזהב והכסף נאבד ממנו לגמרי ונשרף.
 והזהב והכסף נקראים התורה והתפלה, כמו
 שכתוב (תהלים יט, יא): "הנחמדים מזהב ומפז
 רב"; ולכן ראה אהובי, בני היקר, לסדר לעצמך
 סדר נכון על ימים אלו, לדעת איך להתנהג, ואז
 אם תהיה מסדר תצליח מאוד מאוד, כי אי אפשר
 להצליח אלא אם יש לו סדר. ועליך לדעת,
 אהובי, בני היקר, שהסדר הכי טוב הוא לקשר כל
 ענין לשעה מסימת, זאת אומרת, יש סדר לפני
 התפלה ויש סדר אחר התפלה, יש סדר לפני
 הצהרים, יש סדר אחר הצהרים ויש סדר בלילה.
 וברגע שמסדרים — אז מצליחים, וכל אלו שהם
 חיים עם סדר הם מצליחים מאוד מאוד. ולכן ראה,
 אהובי, בני היקר, לחיות עם סדר, ואם תחיה עם
 סדר, אזי בזמן קל תוכל להרויח מה שאחרים לא

יכולים להרויח בזמנים רבים, ולכן בימים אלו שנקראים בעולם הישיבות "בין הזמנים", אתה צריך מאוד מאוד לסדר לך סדר הגון איך להתנהג, ועל-ידי-זה תצליח מאוד.

ד.

להרבות במצוות

עליך לדעת אהובי, בני היקר, שבמים אלו הנקראים בעולם הישיבות "בין הזמנים", ומבטלים את הזמן ומסתובבים ברחובות ובשוקים, ומדברים דברים בטלים ולא עושים כלום, פשוט שורפים את הזמן, אשר זה מאבד את כל היראת שמים וכל התורה והתפלה שקנה במשך כל הזמן, הכל נשרף בחדש הזה, הינו בימי ניסן נשרף כל זמן החורף, ובימי תשרי נשרף כל זמן הקיץ, הינו אפלו שלמדת בהתמדה רבה כל ימי החורף וקניית לעצמך מדות טובות, וכן למדת כל ימי הקיץ וקניית לעצמך מדות טובות, תכף-ומיד כשמגיעים ימי ניסן וימי תשרי הנקראים בעולם הישיבות "בין הזמנים", ומסתובבים ולא עושים שום דבר, אזי נשרף הכל

ומאבדים את זה בקלות, כי התורה קשה מאוד
 מאוד לקנותה, אבל קל מאוד לאבד אותה,
 ולכן בימים אלו ימי ניסן וימי תשרי, אם אתה
 כבר פן רוצה להתפרק מהעל הקשה שהיה לך
 בימי החורף ובימי הקיץ, תראה שתתפרק לכל
 הפחות עם מצוות, הינו בימי ניסן יכולים לקיים
 המון מצוות, ללכת לאפות מצות, ולעזר בבית
 לאב ולאם לנקות את הבית, אשר מובא בספרים
 הקדושים, שמכל נקיון שמנקים את החדרים ואת
 החפצים מחמץ, ומחפשים בחורין ובסדקים
 להוציא משם את החמץ, מכל יגיעה ויגיעה ומכל
 טרחה וטרחה, ומכל נקיון ונקיון שרק עושים,
 נבראים מהם מלאכים, ולכן במקום לבלות את
 הזמן בהבל וריק, תשתדל לעזר לאביך ולאמך
 לנקות את הבית שיהיה נקי, ובזה אתה בורא
 לעצמך מלאכי שמירה שישמרו אותך, כי אלו
 המלאכים שנבראים מן הנקיון שמנקים לכבוד חג
 הפסח, הם אשר שומרים את האדם כל השנה
 מכל רע. וכן בימי תשרי, אז ראה להתעורר גם-כן
 בתשובה, אשר מכל התעוררות והתעוררות
 שמתעוררים בתשובה אליו יתברך, נבראים מזה
 מלאכים, ובפרט כשזוכים לקיים את המצוות

שְׁשִׁיכוֹת לְיָמִים אֱלוֹ, כְּגוֹן בְּנֵית הַסֶּכֶה וּלְסַכְכָּה,
וְלִהְשִׁתְּדֵל לְהַשִּׁיג אַרְבָּעָה מִיָּנִים הַקְּדוּשִׁים, בְּכָל
יְגִיעָה וַיְגִיעָה וּבְכָל טְרַחָה וְטְרַחָה שְׁבוּנִים אֶת
הַסֶּכֶה וּמְקַשְׁטִים אוֹתָהּ וּמִיָּפִים אוֹתָהּ, מְכַל זֶה
נִבְרָאִים מְלֹאכִים שְׁשׁוּמְרִים אֶת הָאָדָם, כִּי עַל-יָדֵי
כָּל מְצוּהָ וּמְצוּהָ שְׁאָדָם מְקַיֵּם, הוּא בּוֹרָא לְעַצְמוֹ
מְלֹאכִים שְׁשׁוּמְרִים אוֹתוֹ, וְאִף שְׁאִין הָאָדָם רוֹאֶה
אוֹתָם, עִם כָּל זֹאת יְגִיעַ הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה וְהַרְגַע, שְׁאֵז
יִצְטָרֵךְ אֶת אֱלוֹ מְלֹאכֵי הַשְּׁמִירָה שְׁבָרָא בִימֵי נִסָּן
וּבִימֵי תִשְׂרִי. וְאִם הָיָה הָאָדָם מִבֵּין אֶת מַעֲלַת
הַמְצוּוֹת שֶׁהוּא מְקַיֵּם בִּימֵי נִסָּן וּבִימֵי תִשְׂרִי,
וְאִילוֹ מְלֹאכֵי מַעֲלָה הוּא בּוֹרָא עַל-יָדֵי כָּל יְגִיעָה
וְעַל-יָדֵי כָּל טְרַחָה וְטְרַחָה שֶׁהוּא טוֹרַח וּמְתַיַּגַע,
הֵן לְנִקּוֹת אֶת הַבַּיִת לְכַבוֹד פְּסַח וְלַעֲזֹר לְאָבִיו
וְלְאִמוֹ, אֲשֶׁר זֶה הַמְצוּהָ הַכִּי גְדוּלָה, וְהֵן שֶׁהוּא
בוֹנֶה אֶת הַסֶּכֶה וּמְקַשֵּׁט וּמְיַפֶּה וְטוֹרַח לְהַשִּׁיג אֶת
הָאַרְבָּעָה מִיָּנִים הַקְּדוּשִׁים, אֲזִי הָיִיתָ מִתְמִיד בְּיוֹתֵר
בְּזֶה, כִּי עַל-יָדֵי כָּל יְגִיעָה וַיְגִיעָה בּוֹרָאִים מְלֹאכִים
שְׁשׁוּמְרִים אֶת הָאָדָם. וְכֵן בְּיָמִים אֱלוֹ שֶׁל יָמֵי
נִסָּן, טוֹב לְלַכֵּת לְצַדֻּקָה, לְקַבֵּץ מַעוֹת בְּעֵבֹר
עֲנִיִּים שְׁצָרִיכִין בְּשִׁבִיל חַג הַפְּסַח, שְׁזֶה נִקְרָא
"מַעוֹת חֲטִיִּים", שִׁיְהִיָּה לָהֶם עַל צָרְכֵי הַחַג, כִּי יֵשׁ

מִשְׁפָּחוֹת שָׁאִין לָהֶם כָּלוּם, וְאִין לָהֶם לְקִנּוֹת מִצּוֹת
 יִין וּבָשָׂר, וּבְזֵה שְׁתַּתְיַגַּע וְתִלְךְ לְצַדִּיקָה בְּעִבּוֹר
 "מַעוֹת חֹטִים", עַל-יַדֵּי כָּל יִגְיַעָה וַיִּגְיַעָה וְעַל-יַדֵּי
 כָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה שְׁמַתִּיגְעִים וּפּוֹסְעִים נִבְרָאִים
 מִזֶּה מִלְּאֲכִים, וּכְמוֹ-כֵן בִּימֵי תִשְׁרֵי כְּשֶׁהוֹלְכִין
 לְצַדִּיקָה בְּעִבּוֹר עֲנִיִּים שְׁיִהְיֶה לָהֶם לְצַרְכֵי הַחֵג,
 נִבְרָאִים מִכָּל יִגְיַעָה וַיִּגְיַעָה וּמִכָּל טְרַחָה וְטְרַחָה
 וּמִכָּל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה מִלְּאֲכִים הַשּׁוֹמְרִים אֶת
 הָאָדָם, וּבְיַדֵּי עֲנִיִּין מִלְּאֲכִים הוּא דְבָר רִוְחָנִי,
 שֶׁהָאָדָם אֵינוֹ תּוֹפֵס מַה זֶה, אֲבָל יִגְיַע הַיּוֹם
 וְהַשָּׁעָה וְהָרַגַע שֶׁתֵּצֵא מִזֶּה הָעוֹלָם, וְאִז תִּרְאֶה
 וְתִשְׁכִּיל אֵילוֹ מִלְּאֲכִים בְּרַאתָ עַל-יַדֵּי כָּל יִגְיַעָה
 וַיִּגְיַעָה וְכָל טְרַחָה וְטְרַחָה, וְתִתְחַרֵּט לָמָּה לֹא
 עָשִׂיתִי יוֹתֵר וַיּוֹתֵר. וּבִפְרָט אֲצַל אַנְשֵׁי שְׁלוֹמֵנוּ
 הַיִּקְרִים חֲסִידֵי בְּרֶסֶלֶב יוֹדְעִים אֶת מַעֲלַת סְפָרִי
 רַבְּנּוֹ ז"ל, שֶׁכָּל סֵפֶר וְסֵפֶר מְעוֹרֵר אֶת הָאָדָם לְחִזּוֹר
 בְּתִשׁוּבָה וּלְהַמְשִׁיךְ אֶת לְבָבוֹ אֵלָיו יִתְבַּרֵּךְ,
 וּלְהַחֲדִיר בּוֹ תִשׁוּקָה עֲצוּמָה לְלַמֵּד אֶת הַתּוֹרָה
 הַקְּדוּשָׁה וּלְהַתְפַּלֵּל בְּכַח וּבְכֹנֶנָה גְּדוּלָּה,
 וּלְהַתְּבוֹדֵד עֲצוּמוֹ עִמּוֹ יִתְבַּרֵּךְ, אִזִּי הֵם עוֹסְקִים אִז
 בְּיוֹתֵר בְּהַפְצַת סְפָרֵי רַבְּנּוֹ ז"ל, אֲשֶׁר כָּל יִגְיַעָה
 וַיִּגְיַעָה וְכָל טְרַחָה וְטְרַחָה שְׁמַתִּיגְעִים וְטוֹרְחִים

בְּזֶה הוּא בְּכָלֵל בְּרִיאַת מְלֹאכִים, וַיֵּשׁ לוֹ חֵלֶק בְּזֶה
שֶׁהוּא מְעוֹרֵר בַּחֲוָרֵי חֻמֵּד וְאַבְרָכִים וּשְׂאֵר בְּנֵי-
אָדָם לְתִשׁוּבָה.

ה.

לְעֶזֶר לְזוּלָתוֹ

עֲלִיף לְדַעַת, אֲהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר! שְׂבִימִים אֵלוֹ
יָמֵי נִיסָן וַיְמֵי תִשְׁרֵי שֶׁנִּקְרְאוּ בְּעוֹלָם הַיְשִׁיבוֹת
"בֵּין הַזְּמַנִּים", שֶׁעַל-פִּי-רַב מְבַטְלִים אֶת הַזְּמַנִּים
הָאֵלוֹ לְהִבָּל וְלָרִיק, רְאֵה שֶׁעַל-כָּל-פְּנִים אַתָּה לֹא
תִהְיֶה בִּינֵיהֶם, אֲלֹא אִם יִגְעַת כָּבֵד וְאֵין לָךְ סְבָלָנוֹת
לְשֶׁבֶת בְּמָקוֹם אֶחָד, רְאֵה לְעֶזֶר לְזוּלָתְךָ, כִּי בְּזֶה
שְׁעוֹזְרִים לִיהוּדֵי אַחֵר, מְקִימִים הַמוֹן מְצוּוֹת —
מְצוּוֹת עֲשֵׂה שֶׁל "וְאַהֲבַת לְרֵעֶךָ כְּמוֹךָ", מְצוּוֹת עֲשֵׂה
שֶׁל "עֲזוּב תִּעֲזֹב עִמּוֹ", מְצוּוֹת עֲשֵׂה שֶׁל "וְחֵי אַחֲיֶךָ
עִמָּךְ", וְעוֹד בְּלִי שְׁעוֹר מְצוּוֹת מְקִימִים כְּשְׁעוֹזְרִים
לְזוּלָתוֹ, וְזֶה שִׁיף לְכָל בֵּר יִשְׂרָאֵל, לְעֶזֶר לְכָל אֶחָד
וְאֶחָד, לְחִזֵּק אוֹתוֹ וּלְאַמֵּץ אוֹתוֹ, לְשַׂמַּח אוֹתוֹ
וּלְבַדֵּחַ אוֹתוֹ, הָעֵקֶר שֶׁלֹּא יִהְיֶה בְּעַצְלוֹת וּבְעַצְבוֹת,
עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה בְּאֵין עֶרֶךְ כָּלֵל, כְּשְׁעוֹזְרִים
בְּיָמִים אֵלוֹ לְאַבָּא וּלְאַמָּא, שְׂזוֹ הַמְּצוּוֹת הַכִּי

גְּדוּלָּהּ, כִּי מַצּוֹת כְּבוֹד אָב וָאִם הִיא חֲמוּרָה
 שְׂבַח־מִוִּרְוֹת, וְעַל-כֵּן כְּשֶׁעוֹזְרִים לְאָבָא וּלְאִמָּא
 בְּיָמִים אֵלּוּ הַנִּקְרָאִים בְּעוֹלָם הַיְשִׁיבוֹת "בֵּין
 הַזְּמַנִּים" – יָמֵי נִיסָן וַיָּמֵי תִשְׁרֵי, אֵין לְתָאֵר וָאֵין
 לְשַׁעַר כָּלֵל אֶת גְּדֹל הַזְּכוֹת הַזֶּה, כִּי מַה שְּׂאִבָּא
 וָאִמָּא מִבְּקָשִׁים צְרִיכִים לְקַיָּם בְּשִׂמְחָה רַבָּה
 וּבְחֻדוּהָ עֲצוּמָה, וְלִרְקֹד מִרְבַּ שְׂמֻחָה שְׂזָכָה אוֹתָךְ
 הַקָּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְצִיַּת לְאָבָא וּלְאִמָּא, וַיֹּאמֶר עַל
 כָּל צוּרֵי וְצוּרֵי "לְשֵׁם יְחִוּד קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 וְשְׂכִינְתֵיהּ, הַנְּנִי הוֹלֵךְ לַעֲשׂוֹת רְצוֹן קוֹנֵי וְלִשְׁמַע
 בְּקוֹל אָבִי וּבְקוֹל אִמִּי", וְאִם תִּתְּנֶהג בְּצוּרָה כְּזוֹ,
 אָז אֵין אַתָּה יְכוֹל לְתָאֵר וְלִשְׁעַר אֶת גְּדֹל הַזְּכוֹת
 שֵׁישׁ לָךְ, וְאַף שְׂבַח־וִרְיִים אַחֲרֵימֵי לֹא יוֹדְעִים מְזִה
 וְאֵינָם מִתְּנַהֲגִים כָּךְ, מַה לָּךְ אֶצֶל אַחֲרֵימֵי, אַתָּה
 צְרִיךְ לְקַיָּם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלּוּ בְּתַמִּימוֹת
 וּבְפִשְׁטוּת גְּדוּלָּהּ, וְאִז תִּצְלִיחַ בְּרַכָּה מְאֹד. כִּי
 עַל-יָדֵי שְׂעוֹזְרִים לְזוּלָּתוֹ, וְאוֹמְרִים לְפָנַי כָּל עֲזָר
 וְעֲזָר "לְשֵׁם יְחִוּד קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׂכִינְתֵיהּ,
 הַנְּנִי הוֹלֵךְ לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹן קוֹנֵי, וְלֶאֱהֹב אֶת כָּל
 בֵּר יִשְׂרָאֵל וְלַעֲזֹר לוֹ", עַל-יָדֵי-זֶה נִבְרָאִים גַּם-כֵּן
 מִלְּאָכִים אֲשֶׁר שׁוֹמְרִים אֶת הָאָדָם. וְלִכֵּן רְאֵה,
 אֶהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, לֹא לְהִיּוֹת בְּטָלָן, וּבְזִמְן הַפְּנוּי

בין הזמנים

תרנה

שְׁלַךְ שְׂאֵתָה רוּצָה לְהִתְפָּרֵק וּלְנוּחַ, רְאֵה שְׁגָם
הַזְמַן הַזֶּה יִהְיֶה בְּאִפְנֵי כְּזֹה, שְׂאֵתָה יָכוֹל לְעֶזֶר
לְזוּלְתָךְ, שְׂבֹזָה אֶתָּה מְקַיִם בְּכָל רִגַע וְדָקָה מְצוֹת
עֲשֵׂה, וְאֶתָּה בּוֹרָא מְזֵה מְלֹאכִים מְלֹאכֵי מַעְלָה,
אֲשֶׁר יִגִיעַ הַיּוֹם וְהַשָּׁעָה וְהַרְגַע שֶׁתְּצַטְרֹךְ לָהֶם
מְאֹד מְאֹד, וְאִז תִּתְחַרֵּט לָמָּה לֹא עָשִׂיתִי יוֹתֵר,
אֲבָל כִּכָּר יִהְיֶה מְאַחֵר; עַל-כֵּן רְאֵה אֱהוּבִי, בְּנֵי
הַיָּקָר, לְעֶזֶר לְזוּלְתָךְ בְּיָמִים אֱלוֹ, וְאֵל תְּצַעַר שׁוֹם
בְּרִי יִשְׂרָאֵל, וְשֵׁלָא יֵצֵא שׁוֹם מְכָשׁוֹל מִיָּדְךָ, כִּי
בְּדַרְךָ כָּלֵל בְּחֹזֶר צָעִיר עוֹשֶׂה נְזָקִים בְּיָמִים אֱלוֹ,
כִּי הוּא מְסֻתּוֹבֵב בְּחֶסֶד מַעֲשֵׂ, וְאִינוּ עוֹשֶׂה שׁוֹם
דְּבָר, וְהַבְּטָלָה מְבִיאָה לְיָדֵי שְׁעֵמוֹם וְשִׁגְעוֹן,
וְעוֹשֶׂה שְׁטִיּוֹת וְעוֹשֶׂה הַזְקִים לְבְנֵי-אָדָם, וְלָכֵן
אֶתָּה אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, רְאֵה מְאֹד מְאֹד לְשֹׁמֵר,
שֵׁלָא יֵצֵא אִיזָה הַזֶּקֶן וְהַפֶּסֶד עַל יָדְךָ, וְאֶפְלוּ אִם
חֲבֵרֶיךָ כֵּן הוֹלְכִים וְעוֹשִׂים נְזָקִים, אֵל יִהְיֶה לָךְ
חֶלֶק עִמָּהֶם, וּבְרַח לָךְ מֵהֶם, אֶתָּה לֹא צָרִיךְ תְּחַבְּרִים
כְּאֵלוּ שְׁגוֹרְמִים צָעִיר וּנְזָקִים וְהַפֶּסְדִים לְבְנֵי-אָדָם,
וְעַל אַחַת בְּמָה וּכְמָה בְּאִין עֵרֶךְ כָּלֵל, שְׂאֵסוֹר
לְצַעַר אֶת הַהוֹרִים בְּיָמִים אֱלוֹ, אֵלָא לְעֶזֶר לָהֶם
בְּכָל יְכָלְתוּ, הֵן בְּשִׁמְרַת הַיְלָדִים וְהֵן לְלָכֵת לְעֵרֶךְ
קִנְיּוֹת וְהֵן לְעֶזֶר בְּבֵית, אֲשֶׁר מְכָל זֶה בּוֹרְאִים

מלאכים אשר שומרים את האדם, ואלמלא היית
 יודע אילו מלאכים אתה בורא בעזר שאתה עוזר
 לאביך ולאמך, ואתה עוזר לזקנים ולאמללים
 לעניים ולגלמודים, אז היית מתאמץ ביותר לקיים
 דברים אלו.

ו.

התמדת התורה

אהובי, בני היקר, אף שכל השנה למדת
 תורה, עם כל זאת אינה דומה להתמדה בתורה
 בימים אלו הנקראים בעולם הישיבות "בין
 הזמנים", שהם ימי ניסן וימי תשרי כמו כל
 השנה, כי בכל השנה אתה יושב בישיבה, ושם
 יש ראש ישיבה ומשגיח ששומר ומשגיח עליך,
 שלא תבטל את הזמן ותלמד, לא-כן בימים אלו
 אשר אף אחד לא שומר עליך, ואף אחד לא מצוה
 אותך מה לעשות, ואם אתה לוקח עצמך בידיך
 ומתמיד בלמוד התורה הקדושה, זה עולה פי
 אלף מהלמוד שלומדים כל השנה, בהשגחת ראש
 ישיבה ומשגיח; לכן ראה, אהובי, בני היקר,
 בימים אלו הנקראים בעולם הישיבות "בין

הזמנים", שהם ימי ניסן וימי תשרי, להתמיד ביותר בלמוד התורה הקדושה, ותעשה לעצמך חק ולא יעבר ללמד בכל יום פרשה חמש ורש"י עם התרגום, אף שצריכים להזהר בזה כל השנה, אבל ביותר צריכים להזהר בחדשים אלו, כי בדרך כלל יכול לעבר שבוע אחר שבוע, ולא עוברים על פרשת השבוע שנים מקרא ואחד תרגום, אשר לפי דברי חכמינו הקדושים צריכין להזהר בזה ביותר, כמאמרם ז"ל (ברכות ח.): לעולם ישלים אדם פרשיותיו עם הצבור; ולכן ראה, אהובי, בני היקר, ללמד בכל יום פרשה חמש ורש"י עם התרגום, וזה מסגל מאד מאד ליראת שמים. כמו-כן בימים אלו תתמיד ביותר בלמוד משנה, אשר הלמוד משניות מזכך את הנשמה מאד, ולכן כל פרק ופרק משניות שזוכים ללמד הוא הצלחה כזו שאין לתאר ואין לשער כלל, ולכן אם לא תהיה בטלן, אלא תזכה לסיים ששה סדרי משנה בכל שבוע, אין למעלה מזה, ואף שזה נראה כאלו מי יודע מה, אבל בימים אלו שהבטול זמן מאד מצוי, יכולים לגרס פרק אחר פרק ומסכת אחר מסכת עד שיכולים לזכות בכל שבוע לומר ולגרס את כל ששה סדרי משנה, וגדל הזכות הזו

שֶׁל אֲמִירַת מְשָׁנִיּוֹת אֵין לְתֹאֵר וְאֵין לְשַׁעַר כָּלֵל.
 וְאִף שְׁאֵנִי יוֹדֵעַ שֶׁהֲרֵבָה עוֹשִׂים צְחוּק מְזֵה, אֲבָל
 צוּחֵק הוּא מִי שְׁצוּחֵק אַחֲרוֹן, וּבְזֵה שְׁאֵתָה תִּהְיֶה
 רְגִיל לְגֵרֶם מְשָׁנִיּוֹת, יִכְנָס בָּךְ 'חֲמִידוֹ דְּאוּרֵיִתָּא',
 חֲשֵׁק לְלַמֵּד אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וְאֶפְלוּ שְׁאֵתָה
 אוֹמֵר: "אֲנִי לֹא מֵיֵשֵׁב וְאֲנִי לֹא תוֹפֵס אֶת הַלְמוּד",
 עַל-כָּל-פָּנִים בְּאֲמִירַת מְשָׁנִיּוֹת לֹא צְרִיכִים הֲרֵבָה
 מִחַ וְהֲרֵבָה רַכּוּז, רַק תִּקַּח אֶת הַמְשָׁנִיּוֹת, וְתִתְמִיד
 בְּיוֹתֵר בְּאֲמִירַת מְשָׁנִיּוֹת, אֲשֶׁר מְטַהֲרֵת וּמְזַכֶּכֶת אֶת
 הַנְּשָׁמָה, וּכְמוֹ-כֵן בְּלִמּוּד גְּמָרָא. וַיֵּשׁ בְּזֵה שְׁנֵי
 אָפָּנִים, אוֹ שֶׁתִּחְזֹר כָּל מָה שְׁלַמְדָּתָּ כָּל זְמַן הַחֲרָף
 אוֹ כָּל זְמַן הַקֵּיץ בִּישִׁיבָה, אוֹ שֶׁתִּקַּח לְעֶצְמְךָ
 מַסְכֶּת וְתִשְׁתַּדֵּל לְסַיֵּם אֶת הַמַּסְכֶּת הַזֶּה בַּחֲדָשׁ הַזֶּה,
 אוֹ שֶׁתִּמְשִׁיךְ בַּשַּׁעוֹר הַקְּבוּעַ שְׁאֵתָה לוֹמֵד בְּכָל יוֹם
 וַיּוֹם, עַל-כָּל-פָּנִים אֶל יַחְסֹר לָךְ יוֹם אֶחָד לְבָלִי
 לְלַמֵּד דָּף גְּמָרָא, אֲשֶׁר הוּא הַצְּלָחָה נְצַחִית, וְאִם
 הָאָדָם הֵיךָ יוֹדֵעַ מָה זֶה דָּף גְּמָרָא, אֲזִי הֵיךָ מִתְמִיד
 בְּיוֹתֵר, כִּי גְּמָרָא' רָאשֵׁי תְבוֹת שֶׁל הָאֲרַבְעָה
 מְלָאכִים הַשּׁוֹמְרִים אֶת הָאָדָם, שֶׁהֵם: גְּבֻרֵיִאל,
 מֵיכָאֵל, רִפְאֵל, אֲוֵרֵיִאל, שֶׁהֵם רָאשֵׁי תְבוֹת
 גְּמָרָא', וְלָכֵן רָאָה בְּיָמֵים אֵלוּ בְּיוֹתֵר לְהַזְהֵר
 לְלַמֵּד דָּף גְּמָרָא, וְזֵה יָבִיא לָךְ כָּל מִינֵי אוֹר וְזִיו

בין הזמנים

תרנט

וחיות ודבקות הבורא יתברך שמו, אשרי מי שאינו מטעה את עצמו כלל, ובמים אלו הנקראים בעולם הישיבות "בין הזמנים", שהם ימי ניסן וימי תשרי, יכולים ללמד בכל יום ויום כמה דפים גמרא, ועל-כל-פנים אל יפחת מדף אחד גמרא רש"י ותוספות, שזה הצלחה גדולה לנפש האדם, וכן תתמיד ביותר בלמוד שלחן ערוך, כי בחדשים האלו שהם ימי ניסן וימי תשרי, יש בהם הלכות מרבות, וצריכים הרבה הרבה ללמד את ההלכות. בימי ניסן יש המון הלכות בהלכות פסח, לדעת מה לעשות בחדש זה, ולכן תקח טור ושלחן ערוך ותלמד לעצמך כל הלכות החג, ותתמיד בזה ביותר, וכמו-כן בימי תשרי יש הלכות מרבות, הלכות ראש השנה ויום הכפורים וסכות, וטוב שתקבע לעצמך ללמד טור ושלחן ערוך בהלכות אלו, ותחזר עליהם פעמים אין מספר, ורצוי מאד שתירשם לעצמך קצורים וסכומים מההלכות שלמדת באופן שתהיה רגיל בחדושי תורה, ואין עוד חדושי תורה לשמה כמו מי שמחדש הלכה כדי לקימה, כי למוד תורה לשמה, הוא על מנת לשמר לעשות ולקיים, ולכן רצוי מאד שבימי ניסן ובימי תשרי הנקראים

בעולם הישיבות "בין הזמנים", תחזור הרבה בטור ובית יוסף ובב"ח ובשלחן ערוך וטורי זהב ומגן אברהם ושאר אחרונים את כל ההלכות השיכות לימים אלו, ותרשם לעצמך במחברת את סכומי ההלכות, אשר אלו חדושים הכי יפים שרק יכולים לחדש, ואם תהיה רגיל בזה, אזי עולמך תראה בחייה, ואף פעם לא תלך בטל, אלא תהיה רגיל לחדש חדושי תורה כל השנה.

.ז

מדות טובות

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אשר אין עוד דבר יפה כמו מי שקונה לעצמו מדות טובות, ורבנו ז"ל חבר לנו ספר נפלא הנקרא ספר האלף-בית, והוא ספר המדות, ובפרוש גלה לנו, אשר ספר זה עשה אותו ליהודי; כי באמת עקר היפי של בחור צעיר הוא פשיש לו מדות טובות, כי (מגלה יב:) במדה שאדם מודד בה מודדין לו, איזו מדה שיש לאדם, כך הוא מקבל חזרה, ולכן ראה לקנות לעצמך מדות טובות, ותמיד ביותר בספר המדות, ותשמר עצמך מאד

מאד ממדות רעות, כי בדרך כלל בחור צעיר יש לו מדות רעות, שיש בו פעם ורציחה קנאה ונקמה, ואמרו חכמינו הקדושים (יומא כג.): כל המעביר על מדותיו, מעבירין לו על כל פשעיו; ועל-כן ראה לבטל את המדות הרעות שלך, ותקנה לעצמך מדות טובות, ואז תראה איך שימשך עליך שפע רוחני ושפע גשמי, כמאמרם ז"ל (סנהדרין צ.): כל מדותיו של הקדוש-ברוך הוא מדה כנגד מדה, ואם יהיו לך מדות טובות, אזי בנקל תוכל לעשות שהוף טוב, וכלם יאהבו אותך, ויהיו לך הרבה חברים טובים, לא-כן אם יהיו לך מדות רעות, אף אחד לא ירצה להיות במחיצתך, על-כן ראה, אהובי, בני היקר, לקנות לעצמך מדות טובות, ובפרט עכשו בימים אלו, שהם ימי ניסן וימי תשרי הנקראים בעולם הישיבות "בין הזמנים", תשמר את עצמך מאד מאד לא להתפרק, ואם קנית כבר מדות טובות כל השנה בישיבה, ושמעת דברי מוסר והתעוררות מהמשגיח וראש הישיבה, אל תאבד את זה בקלות, אלא אדרבה ראה לתקן את המדות שלך, ואז כלם יאהבו אותך.

ח.

תפלה והתבודדות

צריך שתדע, אהובי, בני היקר, אשר אצל רבנו ז"ל היתה ענין תפלה והתבודדות עקר גדול, עד שלא היתה שיחה אחת שלא דבר ושח עם אנשי שלומנו תלמידיו הקדושים מענין תפלה, ואמר בעצמו שהוא לא הגיע למדרגתו, אלא על-ידי רבוי תפלה ובקשה, שמלבד השלש תפלות: שחרית, מנחה ומעריב, היתה רגיל בעצמו לעשות תפלות ובקשות, והיה מתחבא במקום פרטי שאין שם בני-אדם, על הגג או במרתף או בשדה וכי"ע, והיתה דרכו לשפך את שיחתו ותפלתו אליו יתברך, הינו שהיה מדבר עמו יתברך כאשר ידבר איש אל רעהו והבן אל אביו בשפת האם שלו, והיה מרבה בזה ימים ושנים ובכל יום ויום היתה בא אל מקומו המיוחד לו בתפלה והתבודדות, והיה משיח ומדבר וצועק ומבקש ומתחנן אליו יתברך, שהוא רוצה להיות איש כשר, ואף שבתחלה היתה נדמה לו שאף אחד לא מסתפל עליו, ואף אחד לא רוצה אותו, עם כל זאת היתה עקשן גדול מאד, והיה מרבה

בתפלה אליו יתברך, עד שזכה להגיע למה שהגיע, ודבר זה הוא רוצה להחזיר גם בנו. ולכן, אהובי, בני היקר, ראה עכשו בימי ניסן ובימי תשרי הנקראים בעולם הישיבות "בין הזמנים", לנצל את הזמן היקר הזה, ואל תלך בטל, אלא תחביא עצמך באיזה בית-מדרש צנוע או באיזה שדה ויער או באיזה מרתף, ותשפך שיחה ותפלה אליו יתברך, ותהיה חזק בזה מאד מאד — לדבר ולפרש כל אשר עובר עליך אליו יתברך, ואף שבתחלה יהיה לך דבר זה מאד מאד קשה, כי יהיה נדמה לך שאתה יושב ומדבר אל הקיר, כל זה בא מחמת הכפירות שנכנסה בך, כי (ספר המדות, אות אמונה, סימן כב): הפשע של אדם מכניס כפירה לאדם; כי כשאדם חוטא, נעלם ונסתר ממנו לגמרי אמתת מציאותו יתברך, עד שנדמה לו כאלו אין צריכין אותו לגמרי, ומזה בא אשר בחורים צעירים מסתובבים ברחובות ומדברים ומפפפטים דברים בטלים ולשון-הרע ורכילות וליצנות, והולכים אל כל מיני הפגנות וכל מיני כנוסים, ואל כל מיני תאטראות וקרקסים, ומבלים את זמנם היקר, ובאמת אם יהיה לך שכל, אהובי, בני, דיקא בשני חדשים אלו, שהם ימי תשרי וימי

ניסן, ימי תשובה של יראה ושל אהבה, אתה יכול לקנות עולמך בחייה, שתחביא עצמך במקום פנוי ובמקום מיחד שאין שם בני-אדם, ותתחיל לדבר אליו יתברך, כל מה שמעיק לך וכל מה שעובר עליך תספר לו יתברך כאשר יספר הבן החמוד אל אביו, ותבכה ותתחנן אליו יתברך שיחוס וירחם עליך ויוציאך מהבוץ והלכלוך שנפלת בהם, ואל יהיה דבר זה קל בעיניך, אלא תהיה רגיל בזה מאוד מאוד, ותרבה באמירת תהלים, ואם תזכה לסיים בכל יום את ספר תהלים בבכיות עצומות אליו יתברך, אין למעלה מזה, כי הימים האלו — ימי ניסן וימי תשרי הם ימי תשובה של אהבה וימי תשובה של יראה, וכל השמים ושמי השמים פתוחים לפניה. ואף שאני יודע שעובר עליך מה שעובר עליך, שנכשלת בעברות ובפגמים עצומים, ואתה שבור כחרס נשבר, אדרבה, עליך לדעת כי עכשו הוא הזמן שתתקבל תפלתך, כמאמרם ז"ל (סנהדרין מג:): מי שדעתו שפלה אין תפלתו נמאסת, שנאמר (תהלים נא, יב): "לב נשבר ונדכא אלהים לא תבזה"; ועל-כן ראה להתחזק בכל מיני אפנים שבעולם, ותשיח ותספר לפניו יתברך את כל לבבך בלשון שאתה רגיל

בַּהּ, וְאַף שְׁבִתְחִלָּה יִהְיֶה לָּךְ מְאֹד מְאֹד קָשָׁה, כִּי
 יִהְיֶה נִדְמָה לָּךְ שְׂאִין הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רוֹצֵה
 אוֹתְךָ, וּכְאִלוּ אֵין לָּךְ כְּבֹר שׁוּם תְּקוּנָה וְתִקְנָה, אֶל
 תִּסְתַּכֵּל עַל זֶה כָּלֵל, אֶלָּא תִדַּע שְׁזֶה בְּעֵצְמוֹ מְנִיעָה
 שְׂבָאָה לְמַנַּע אוֹתְךָ מֵעֲבוּדָה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּו. וְאָמְרוּ
 חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (מִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא פְּרַשְׁת וַיִּשְׁלַח): אֵין
 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא חֲפִץ לְחַיֵּב בְּרִיָּה, אֶלָּא מְבַקֵּשׁ
 שְׂיִתְפַּלְּלוּ הַבְּרִיּוֹת לְפָנָיו וַיִּקְבְּלֵם, וְכֵן אָמְרוּ (מִדְרַשׁ
 תַּנְחוּמָא, פְּרַשְׁת וַיִּרְא): אָמַר לָהֶם הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 לְיִשְׂרָאֵל: הֵווּ זֵהִירִים בַּתְּפִלָּה, שְׂאִין מְדָה אַחֲרֵת
 יָפָה הַיְמָנָה, וְהִיא גְּדוּלָּה מְכַל הַקְּרַבְנוֹת, וְאֶפְלוּ
 אֵין אָדָם כְּדָאֵי לַעֲנוֹת בַּתְּפִלָּתוֹ וְלַעֲשׂוֹת חֻסָּד עִמוֹ,
 כִּיּוֹן שְׂמַתְפַּלֵּל וּמְרַבֵּה בַּתְּחִנוּנִים, אֲנִי עוֹשֶׂה חֻסָּד
 עִמוֹ; וְעַל-כֵּן רָאָה אֱהוֹבִי, בְּנֵי הַיִּקָּר, מֵאַחַר שְׂעֵבֵר
 עָלֶיךָ שָׁנָה שְׁלֵמָה וּזְמַן שְׁלָם, זְמַן חֲרָף אוֹ זְמַן
 קִיץ, וְעֵבֵר עָלֶיךָ בְּזִמְנִים אֵלוּ מָה שְׂעֵבֵר, רָאָה
 לְנַצֵּל אֶת שְׁנֵי הַחֲדָשִׁים הָאֵלוּ — יְמֵי נִיסָן וַיְמֵי
 תְּשֻׁרֵי, וְתַחֲבִיא אֶת עֲצָמְךָ בְּמָקוֹם פְּנוּי שְׂאִין שָׁם
 בְּנֵי-אָדָם, וְתִשְׁפֹּךְ אֶת נַפְשְׁךָ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ, וְתִבְקֵשׁ
 וְתִתְחַנֵּן מִמֶּנּוּ יִתְבָּרַךְ שְׂיַחֲוֶם וַיִּרְחַם עָלֶיךָ, שְׂתִזְכָּה
 לְקַנּוֹת לְעֲצָמְךָ יִרְאֵת שָׁמַיִם, וְתִזְכָּה לְהִתְעַלּוֹת
 בַּתּוֹרָה, וְתִזְכָּה לְהִתְחַתֵּן בְּגִיל צָעִיר, כִּי הַתְּפִלָּה

והבקשה שבחור צעיר מבקש ומתחנן ממנו יתברך, ובפרט כששופך דמעות אליו יתברך, נשמעת ומתקבלת למעלה, כי עדין אתה נקרא תינוק שהכל פיה בלא חטא, כי למעלה בשמים לא דנים בחור אלא מגיל עשרים ומעלה, ולכן אפלו שעשית כבר מה שעשית, עם כל זאת בבית-דין של מעלה עדין אתה נקרא תינוק עד גיל עשרים. ולכן ראה, אהובי, בני היקר, לבלות הרבה בימים אלו בשדות וביערות ובקברי צדיקים, ותשפך את נפשך אליו יתברך בבכיות עצומות, ואז דיקא תצליח דרכך, ותבא אל מה שאתה צריך לבוא בזה העולם, ותזכה להשלים את עצמך בתורה וביראת שמים, ותתחנן בגיל צעיר.

ט.

לברח מחברים רעים

אהובי, בני היקר, עליך לדעת שאין התורה נקנית אלא בחבורה (ברכות סג:), ועל-כן צריכין לחפש חברים טובים להתחבר עמם, וכן צריכים לשמור מאד מאד ולהזהר מחברים רעים, כי חבר

בין הזמנים

תרסז

טוב יכול למשך אותך אל התורה ויראת שמים, וְחֵבֵר רַע יָכוֹל לְמַשֵּׁךְ אוֹתְךָ אֶל כָּל מִינֵי עֲבֵרוֹת שְׁבָעוּלָם, רַחֲמָנָא לִישְׁזַבֵּן, וְעַל-כֵּן אָמְרוּ חֲכָמֵינוּ הַקְּדוּשִׁים (אבות דרבי נתן, פרק כט): אין חבר נקנה אלא בקשי קשיים, שאל תחשב שזה דבר קל לקבל חבר טוב, כי באמת צריכים שיחזקו אותו ויאמצו אותו לילך בדרך האמת וביחד הם מצליחים, וכמאמרם ז"ל (דרך ארץ זוטא פרק ד'): תלמידי חכמים נאים בחבורה, ואין עמי הארצות נאים בחבורה; כי כשיש חברים טובים אז מצליחים מאוד מאוד, לא-כן כשיש חברים רעים, הם מורידים אותך לפי פחת ולשאול תחתית ומתחתיו, על-כן מאוד אבקש אותך, אהובי, בני היקר, שתברח מכל מיני חברים רעים שעושים כל מיני מעשי קונדס, מסתובבים ברחובות, ומדברים ומנבלים את פיהם בלשון הרע ורכילות ונבול פה, ברח לך מחבורתם, כי הם יורידו אותך לשאול תחתית ומתחתיו, ומה גם שהיראת שמים והתורה שקבלת כל השנה, אתה יכול לאבד את זה פרגע על-ידי חברים רעים. ובפרט בעתים הללו שהרחובות מלאים הפקר, ומסתובבים כל מיני בורים וריקים ובחורים פגומים, עליך לברח

מחבורתם ואל תלך בנתיבתם ובדרךכם, אלא ברח
 לך אל חברים יראי השם, ובִּיחַד תִּלְמְדוּ אֶת
 הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, וּבִיחַד תִּתְחַבְּרוּ וּתְדַבְּרוּ מִירַאת
 שָׁמַיִם, וְתַעֲשֶׂה כָּל מִינֵי מַאֲמָצִים שֶׁכְּעוֹלָם לְבִרְחַת
 מִחְבוּרָה שֶׁל לְצִיִּים אֲשֶׁר הוֹרְסִים אֶת הָאָדָם לְגַמְרֵי,
 וּבְפָרְטֵי פְּרֻטִיּוֹת מֵאֱלוֹ שֶׁהוֹלְכִים וּמְסַתּוֹבְבִים
 בְּחֻצְרוֹת הַצְּדִיקִים, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת מֵהֶם לְצִי לִיצְנוּת,
 וּמְדַבְּרִים כָּל רַע עַל כָּל רֹאשׁ יְשִׁיבָה וְעַל כָּל צְדִיק
 וּמְנַהִיג עֲדָה, מִחְבְּרִים רָעִים כָּאֱלוֹ תְּבַרַח כָּמוֹ
 שְׁאַתָּה בּוֹרַח מֵאֵשׁ, כִּי הֵם יִשְׂרְפוּ אוֹתְךָ לְגַמְרֵי;
 וְלִכֵּן אֲנִי מְאֹד מְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר,
 תִּתְחַבְּרוּ רַק עִם חֲבֵרִים יֹרְאֵי הַשֵּׁם, וְתִלְמְדוּ מִדְּרָכָם
 הַטּוֹבָה, וְתִסְתַּכֵּל אִיךָ שֶׁהֵם לוֹמְדִים בְּהַתְמָדָה רַבָּה
 וּמְתַפְּלָלִים בְּכּוֹנְנָה גְּדוֹלָה וּבִירַאת שָׁמַיִם, וְאִז גַּם
 אַתָּה תְּצַלִּיחַ דְּרָכְךָ.

י.

בְּחוֹר יְשִׁיבָה

צָרִיךְ שֶׁתִּדַע, אֱהוּבִי, בְּנֵי הַיָּקָר, אֲשֶׁר יָמִים
 אֱלוֹ הַנִּקְרָאִים בְּעוֹלָם הַיְשִׁיבוֹת "בין הזמנים",
 שֶׁהֵם יָמֵי תִשְׂרֵי וַיָּמֵי נִסָּן, עָלֶיךָ לְהִזְהַר מְאֹד מְאֹד

על הנהגותיה, כי כלם מסתכלים עליה, כי בן ישיבה צריך להיות דגמא לכל הבית ולכל השכונה ולכל הבית מדרש, ולכן ראה לתקן את מעשיה ותשתדל ביותר להתעלות ביראת שמים ובמדות טובות, ותשמר מאד איך שאתה מדבר, ואל תתחצף לשום ברירה שבעולם, אלא תדבר בדרך ארץ גדול, שזו מדתו של בן ישיבה, וכן תתפלל במנין דיקא לאט לאט מתוך הסודור ובכונה גדולה, וכן תתמיד בלמוד התורה הקדושה ותחזור על הלמודים שלמדת כל השנה, ותזכר היטב כי עליה מסתכלים עכשו ביותר, כי בחור ישיבה הוא צריך להיות דגמא חיה איך הוא מתנהג, ואם הוא מתנהג בטוב ובנעימים, אז אומרים הבריות עליו: "אשרי אביו ואמו שילדו אותו, אשרי רבו שלמדו תורה". ולהפוך, חס ושלום, הוא מבזה את אביו ואת אמו ואת רבו, כי אז הבריות אומרים: "אוי לאביו ואמו שילדו אותו, ואוי לרבו שלמדו כן". ולכן עליה לדעת, שאתה צריך להיות דגמא חיה לכל הסביבה שלה, ואם תתנהג בטוב ובנעימים, אז תקנה לעצמך שם טוב, ושמה הטוב יצא לפניך, וכלם ירצו להתדבק ולהתחבר עמך. ולכן ראה, אהובי, בני היקר, מה

לְפָנֶיךָ, וְתָמִיד תִּזְכֹּר מַה שֶּׁאָמַר עֲקֵבְיָא בֶּן
מִהֶלְלָאֵל לְבָנָו (עֲדוּת פָּרָק ה'): מַעֲשֵׂיךָ יִקְרְבוּךָ
וּמַעֲשֵׂיךָ יִרְחֲקוּךָ, כִּי הַכֹּל בְּיָדֶיךָ, וְאִם תִּקְיִים אֶת
כָּל מַה שֶּׁנֶּאֱמַר כָּאן, אָז תִּצְלִיחַ דְּרַכְךָ, וְיִהְיֶה לְךָ
טוֹב כָּל הַיָּמִים, וְתִמְשֵׁיךָ עַל עֲצֻמְךָ עֲרֻבוֹת נְעִימוֹת
יְדִידוֹת זִיו חַיּוֹת אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ, וְתִהְיֶה הַכִּי
מֵאֲשֶׁר בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.

תָּם וְנִשְׁלָם שִׁבְחָ לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם!